

"Кэрэ
кивиэхэ
Ийэ5э..."

БИИР ДОЙДУЛААХТАРБЫТ ХОҢООННОРО

Ийэ киһи иистэнним

**Иннэ ылан иистэнэн
Илиилэрбин имиттим,
Истэн иэйэ сырдааммын
Имниин кытта тэтэрдим.**

**Санаа курдук субурхай
Саппын ылан бу уктум,
Сытыы тииспэр дабайан
Сыыйан быһан хос туттум.**

**Кининэйэн өс киирбэх
Кийиит киһи өр туойдум,
Киһим киэнэ буолан дуу...
Кичэйэммин сирийдим.**

**Ийэбин мин маарыннаан
Илэ туттан олордум,
Ииспэрэйдээн, мындырдаан
Иистэн эбии дуоһуйдум.**

Индиана Феофанова- ДҮЛЛҮКҮ.

Ийэбэ айхал!

**Ийэ буор үрдүгэр турабыт,
Ийэ сир устунан хаамабыт,
Ийэ кут арчылаах сылдыабыт.
Ийэттэн төрөөмүт тыыннаахпыт!**

**Ийэлэр! Ийэбит! Ийэк-кээ!
Эниги буолабыт күн тэннээх!
Эмийгит сылааһа,
Илиигит сылааһа,
Сүрэххит сылааһа,
Дууһабыт ырааһа
Сылыттын бу көстөр күн сириин!
Сырдаттын бар дьоммут кэскилин!**

**Ийэлэр муус өлүөр буолуоххут-
Биһиги үйэбит уһуоҕа!
Ийэлэр дьол быатын тутуоххут-
Күн аннын олоҕо тупсуоҕа!**

**Ийэттэн улуулар төрүүлэр,
Ийэттэн геройдар төрүүлэр!
Ийэттэн төрөөбүт барыта
Этиэбин Ийэбэ айхалла!**

Петр Николаевич Тобуроков- НАМ.

Күн ийэбитигэр

**Ким да ыллыы илик ырыанан
Кэскиллээн эйиэхэ айабын
Иһирэх илбистээх санаанан
Истиннээх сыһыангыны ахтабын.**

**Ийэбит, ийэбит барахсан
Истий дуу кыратык арахсан
Эйигин суохтааммын ыллыбын
Эбэрдэ тыллара аныыбын.**

**Оболор тустарын туһугар
Олоххун бүтүннүү биэрэбин,
Оһуордаах кэнчээри ыллыгар
Онкуллаан күн бэйэн кэрэбин.**

**Сиэннэргин кытта эн иитиһиэн,
Сыллыырдыы сылааскын ингэриэн.
Сырдыкчай үлэбэр ситиһиэн,
Сиздэрэй сибэкки үүннэриэн.**

**Иванов Иван Еремеевич-
Уйбаан Ороһуунускай- ОРОҕУ.**

Ийээ...

Ийээ...

Бүгүн- сааскы бырааһынньык,
Бүгүн- ураты бэлиэ күндү күн,
Бүгүн- Эн күнүг үүннэ дии.

Ийээ...

Өйдүүгүн Эйиэхэ сэттэбэр
Тэтэрээт лииһиттэн сибэкки
Бэлэхпин ууммутум этэ дии...

Ийээ...

Ол онтон олуһун долгуйан
Эн миигин түөскэр сыһыаран
Өр да өр турбутунг этэ дии...

Ийээ...

Билигин эн суоххун эрэри
Мин өйбөр- санаабар, дууһабар,
Аттыбар Эн өрүү бааргын дии...

Ийээ...

Мин сааһым ыраатта, ол эрэн,
Билигин даһаны эйигин
Олуһун даһаны суохтуубун...

Ийээ...

Бүгүн- Эн күнүг үүннэ дии,
Ол иһин сыллары нөнгүөлээн
Тапталым, махталым бэлиэтин
Эйиэхэ уунабын, Ийэкээ!

Ийэбэр

Көмүстээбэр күндү ийэбин
Күн сириг көрдөрбүт үтүөбэр
Сиэр- майгы арчылыыр күүһүгэр,
Сир- дойду кутугар тэннибин.
Киэн халлаан кинкиниир киинигэр-
Килбиэннээх сир көстөр күөнүгэр
Киһи аатын күннэтэ үрдэтэр
Кэскилин өйдөппүт үтүөбэр
Сүһүөхтээх бэйэм сүгүрүйэбин,
Хоолдуктаах бэйэм хонкуйабын-
Күн күбэй ийэкэм барахсан,
Күн айыы ийэкэм барахсан!
Эн ааккын мин түһэн биэрбэккэ
Хотугу кыраайбын симэһиэм,
Эрэлгин толоруом диэн күүскэ
Бар дьоммор андаһар этэбин.

Киэн халлаан кинкиниир киинигэр-
Килбиэннээх сир көстөр күөнүгэр
Киһи аатын күннэтэ үрдэтэр
Кэскилин өйдөппүт үтүөбэр
Сүһүөхтээх бэйэм сүгүрүйэбин,
Хоолдуктаах бэйэм хонкуйабын-
Күн күбэй ийэкэм барахсан,
Күн айыы ийэкэм барахсан!

Мин ийэм мичээрэ

Сарсыарда турарбар,
Суунарбар, таннарбар,
Олорон аһыырбар,
Обнһуурбар, ааһарбар

Санаабын манһытар,
Дууһабын көнһүөрдэр,
Эйэбэс ис киирбэх
Мин Ийэм мичээрэ.

Кыайбаппын кыайарбар,
Хоппоппун хоторбор,
Билбэппин билэрбэр,
Көрбөппүн көрөрбөр

Күүс эбэн күүһүрдэр
Күн диэки көтөбөр
Эйэбэс ис киирбэх
Мин Ийэм мичээрэ.

Петр Поликарпович Одорусов- ҮӨДҮГЭЙ.

Василий Тарасович Сивцев- БООТУЛУУ.

Васильев Валерий Васильевич-
Мутгуххай Борон- ҮӨДҮГЭЙ.

Биһиги ийэбит

Күн сириҥ үрдүгэр
Күн курдук саныырбыт,
Күндүттэн күндүбүт
Күн- күбэй ийэбит-
Биһиги маамабыт.

Амарах сүрэхтээх
Аһыныык дууһалаах,
Сайаҕас санаалаах,
Сымнаҕас майгылаах-
Биһиги маамабыт.

Үөрэрдиин үчүгэй,
Күлэрдиин бэһиэлэй,
Көрөрдүүн минньигэс,
Тыһынардыын ичигэс-
Биһиги маамабыт.

Күнүһүн үлэлээх,
Кизэтин түбүктээх,
Бэрийэр- харайар,
Биһиэхэ кыһанар-
Биһиги маамабыт.

Петр Поликарпович Одорусов- ҮӨДҮГЭЙ.

Ийэм баар буолан

Күн сиригэр төрөөммүн
Күнү бастаан көрбүтүм,
Ийэ диэни билбитим,
Эмий үүтүн испитим.

Мин ийэм, мин ийэм,
Мин ийэм баар буолан.

Күммүт уота сып- сылаас,
Үөһээ халлаан ып-ыраас.
Үөрэ- көтө сылдыабын,
Үнкүүлүүбүн, ыллыыбын.

Мин ийэм, мин ийэм,
Мин ийэм баар буолан.

Эрчимнээхтик хаамабын,
Эрэллээхтик сайдабын.
Мин ийэлээх буоламмын
Күн сиригэр дьоллоохпун.

Мин ийэм, мин ийэм,
Мин ийэм баар буолан.

Петр Поликарпович Одорусов- ҮӨДҮГЭЙ.

Күн- ийэм алгыһын ыламмын

Кып- кыра кырдыаҕас Ийэбин
Мин наһаа, олус да аһынным.
Чап- чараас хатынгар бэйэтин
Эмискэ санааммын аһынным.
Күн- бүгүн киниэхэ тийэммин
Сып- сылаас дьиэтигэр киирэммин,
Сэрэнэн көтөбөн ыламмын
Сэмэйдик сыллаахпын баҕардым.
Кып- кыра кырдыаҕас Ийэбин
Кимнээбэр да ордук таптыыбын,
Хаһан да төлөөбөт иэстээхпин
Ханнык да бэйэлээх буолларбын.
Сырдык күн сыдыаайар итиитэ-
Мин Ийэм сүрүбүн сылааһа.
Күлэр- күн күлүмүн көстүүтэ-
Мин Ийэм дууһатын ырааһа.
Кып- кыра кырдыаҕас Ийэбин
Ийиэхсит Ийэбэ тэннибин.
Ыраах да сылдыаммын мэлдьитин
Ыксабар бу баардыы ийэбин.
Күн- күбэй Ийэлээх буоламмын
Күн сириҥ сүрдээбин таптыыбын.
Күн- Ийэм алгыһын ыламмын
Бу сиргэ мин тыһынаах сылдыабын.

Петр Поликарпович Одорусов- ҮӨДҮГЭЙ.

Ийэбэ

Ийэттэн ийэлэр төүүлэр,
Инники төлкөнү уураллар,
Иилээннэр арчылыы сылдыаллар,
Ил-эйэ олобун түстүүлэр.

Ийэлэр, ийэлэр, ийэлэр,
Иччилээх тылынан эбэрдэ.
Илгэлээх биһикпит уйата,
Иитиллэр түгэммит илдьитэ.

Ийэттэн ийэлэр төрүүлэр,
Итиинэн илгийэ үүнэллэр,
Амабы-урууну түмэннэр,
Айыы-хаан аймабын эбэллэр.

Ийэттэн ийэлэр төрүүлэр,
Илинтэн илгийэр салгынныы,
Күн ууһун сылаастык угуттаан,
Күлүмнүү, сыдыааһа үөрэллэр.

Ийэттэн ийэлэр төрүүлэр,
Иэйиини, кэрэни тарҕатан,
Үйэттэн үйэбэ илдьэллэр,
Үс саха төрүөбэр аныыллар.

Уран Ньюкулай

Ийэлэргэ

Иэйиэхсиппит илдьитигэр
Ийэлэри барыларын,
Итии-сылаас бэйэлэрин,
Истин, чугас дьоннорбутун,
Эбэрдэлии көрсүөххэин,
Эйээрээхтии ыллыаххайын!
Ийэ күннэ тэннэнэрин,
Икки атаһа махтанарын,
Минньигэстэй аһылыгын,
Биһигини кэтэһэрин
Эбэрдэлии көрсүөххэин,
Эйээрээхтии ыллыаххайын!
Ийэ, таптал иччитигэр,
Иитэр сылаас майгытыгар,
Илэ аанһал буолбутугар,
Иитэн илдьэ сылдыарыгар
Эбэрдэлии көрсүөххэин,
Эйээрээхтии ыллыаххайын!

Корякин Николай Павлович-
Уран Ньюкулай-

Ийэбэр

Бу мин киһи буолан
Олорор олобум-
Ийэкээм сүрэбин
Тэбиитин сорбото.

Эрэйи эһэргэ
Эдэрим, эрчимим-
Күн Киһим көһүппүт
Кистэлэн эрэлэ.

Күннээби ситиһим.
Олобу уһансыым-
Долгуйар ыарыыта,
Астынар үөрүүтэ.

Ийэкээм барахсан
Сааһырдар даҕаны.
Билэбин, мин туснар
Кыайабын барытын.

Хабан да уостубат
Эн күүстээх тапталын
Ханнык да түгэннэ
Төһүүлүүр куруутун.

Бу мин киһи дэтэр
Сирдээби олобум-
Ийэбэр махталым.
Этиэхтээх тапталым.

Васильев Николай Васильевич-
Харыйалаах Уола- КЭНТИК, ДҮЛЛҮКҮ.

Ийэм барахсаны ахтаммын

Үс саханы эпсиһэ,
Үүттээх чэйин иһэ- иһэ,
Үгүс кыһалбатын сипсиһэ.
Үтүөкэн сэхэни сэлэһэ
Ийэм барахсан олорбута.
“Ийээ”,- дэтэн дьолломмута.

Күнү- ыйы солбуйан,
Күүстээх үлэттэн сылайан,
Кыраларын дэлби ахтан,
Кынаттана сылыйан,
Ийэм барахсан кэлэрэ,
“Ийээ”,- дэтэн үөрээхтиирэ.

Өрүүтүн “топпун” диэхтиирэ,
Өлүүтүн “сиэн” диирэ,
Өрүү кини сылайбата,
Өлөн- охтон сыппата.
Ийэм барахсан тулуурунан
Иппит эбит дьулуурунан.

Хас сарсыарда аайытын
Хас саһарба сырдыырын,
Хас төрөөбүт күммүн
Харааста көрсөбүн
Ийэм барахсаны ахтаммын,
“Ийээ”,- диирбин суохтааммын.

Харлампове Василий Пудович-
Хара Лаанкы- НАМ.

Саха сэмэй ийэтигтэн
Саха кэрэ киһитигтэн
Саха олобо сабаланнаба,
Самныбакка салбаннаба.

Онтон сана саха
Ойдон, ханна сангарда?
Хайа сабахтан сахсайда,
Ханнык күнтэн сандарда?

Ийэ барахсаны умуннаха,
Иннинэн сирэйдэнэн бүтэбин,
Уруккуну уоттаатахха.
Улуутуйуобу билбэппин.

Харлампове Василий Пудович-
Хара Лаанкы- НАМ.

Ийэ күнүнэн

Ийэ, ийэ барахсан... Сайыҥгы өнгүрүк
куйааска утаппыт кини ууну
ыймахтыырын курдук оҕонг эйиэхэ
талаһыыта туюхтааҕар да күүстээх.
Эн биһикки ийэбит дууһата саамай
кэрэ, нарын- намчы ийиһинэн
толору. Оҕотун туһугар түүн- күнүс
долгуйар, кини туһугар утуйар
уутун да умнар. Быһата, кини дыа
кэргэн оһоҕо, Ахтар Айыһыта, Эдээн
Ийэхситэ. Ийэлэрбитигэр, аан дойду
сырдык аанньалларыгар, ытык-
мааны күннэринэн эбэрдэ истигин
этэбит!

